

Opintoseteliraportti

2023-2024

Jokihelmen opisto

25.3.2025

Jokihelmen opisto

Anu Hultqvist

Sisällys

1	JOKIHELMEN OPISTON OPINTOSETELI	2
1.1	Projektin nimi ja diaarinumero	2
1.2	Alkamis- ja päättymispäivämäärä	2
1.3	Hankkeen toteuttaja ja yhteyshenkilö	2
2	JOKIHELMEN OPISTO	3
2.1	Jokihelmen opiston koulutustehtävä	3
2.2	Opintoseteli-hankkeen eteneminen ja tulokset	4
2.3	Setelien jakautuminen kohderyhmittäin.....	5
2.4	Setelien jakautuminen oppiainealueittain	5
2.5	Hankkeen kustannukset	6
2.6	Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen.....	7

1 JOKIHELMEN OPISTON OPINTOSETELI

1.1 Projektin nimi ja diaarinumero

Vapaan sivistystyön opintaseteliavustus 2023 – kohderyhmä maahanmuuttajat, työttömät, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat, oppimisvaikeuksia kokevat sekä eläkettä saavat henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä.

Diaarinumero 166/65/2023

1.2 Alkamis- ja päättymispäivämäärä

Alkamispäivämäärä 1.8.2023

Päättymispäivämäärä 31.12.2024

1.3 Hankkeen toteuttaja ja yhteyshenkilö

HAAPAVEDEN KAUPUNKI/Jokihelmen opisto
PL 40
86601 HAAPAVESI

Yhteyshenkilö:

Jokihelmen opisto

Vanhatie 45

86600 HAAPAVESI

Anu Hultqvist, rehtori

p. + 358 44 7591 244

email. anu.hultqvist@haapavesi.fi

Jokiheimen opisto sijaitsee Oulun läänin eteläosassa Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Jokiheimen opisto aloitti toimintansa 1.1.2008, kun Haapaveden kansalaisopisto ja Oulas-opisto yhdistyivät. Vuoden 2011 alussa opiston toiminta-alue laajeni koskettamaan koko Siikalatvan kuntaa, kun Kestilä ja Rantsila tulivat opiston palvelujen piiriin. Opisto palvelee kuuden kunnan alueen Haapaveden ja Oulaisten kaupunkien, Kärsämäen, Merijärven, Pyhännän ja Siikalatvan kuntien asukkaita, joita alueella oli nyt vuoden 2024 lopussa 23 293 henkilöä. Haapaveden kaupunki on opiston ylläpitäjä ja muut kunnat ovat sopimuskuntia kansalaisopiston toiminnassa. Jokiheimen opistossa opiskeli vuonna 2024 yhteensä 3241 netto-opiskelijaa (henkilöä), mikä on 14 % alueen koko väestöstä. Brutto opiskelijoita (sama opiskelija voi opiskella useammalla kurssilla) oli 15 723 henkilöä. Kurssilaisten määrä on selkeästi laskenut mm. elinkustannusten nousun johdosta.

Jokiheimen opistolla on tärkeä rooli väestön sivistyksen, hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäjänä sekä alueemme elinvoimaisuuden tukijana. Sosiaalisten kontaktien merkitys kansalaisopiston kursseilla on korostunut erityisesti. Jokiheimen opiston opiskelijamäärä vaihtelee vuosittain. Jokiheimen opisto on joutunut korottamaan kurssimaksuja kuntaosuuksien vähenemisen vuoksi. Kurssimaksujen korottaminen on vaikuttanut suoraan opiskelijoiden osallistumiseen. Erityistä huolta kannoimme senioreista ja yksinäisistä, joille kansalaisopiston kurssit olivat olleet merkityksellisiä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, elinikäisen oppimisen, mielekkään tekemisen ja toisten ihmisten kohtaamisen paikkoja.

Tämän hankkeen opistoseteleillä voitiin kompensoida kurssimaksuja. Saamamme asiakaspalautteen perusteella kursseille osallistumisen myötä moni on saanut mahdollisuuden sosiaaliin suhteisiin, elämyksiin, taiteeseen, elinikäiseen oppimiseen sekä itsensä kehittämiseen. Moni on löytänyt myös uuden harrastuksen itselleen.

2.1 Jokiheimen opiston koulutustehtävä

Ylläpitämisluvan mukaan Jokiheimen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin aineisiin, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

2.2 Opintosetelihankkeen eteneminen ja tulokset

Opintosetelihanke onnistui opistossamme hyvin. Hankkeeseen saimme avustusta 10 950 €. Seteleiden hakuaika oli elo-marraskuun aikana 2023. Seteleitä haki yhteensä 501 opiskelijaa ja niitä jaettiin 438 kpl eli kaikki setelit tuli käytettyä. Opintosetelisalennukset myönnettiin kevään 2024 kurssimaksuihin. Setelien saajista valtaosa oli naisia 75 % (329 kpl) ja miehiä 25 % (109 kpl).

Setelin arvo oli 25 € ja seteleitä jaettiin 438 kpl = 10 950 € seuraavasti kunnittain:

Kunta	kpl
Haapavesi	125
Kärsämäki	61
Merijärvi	12
Oulainen	108
Pyhäntä	34
Siikalatva	98
Yhteensä	438

Setelit jaettiin sopimuskuntiin Jokihelmen opiston toimintaa ohjaavan sopimuksen mukaan kahden vuoden takaisten pidettyjen tuntien suhteella. Jakoperuste on tasapuolinen, oikeudenmukainen ja läpinäkyvä. Halusimme antaa koko avustuksen seteleinä mahdollisimman monelle hakijalle, joten näin ollen emme käyttäneet lainkaan avustusta opetusjärjestelyihin.

Setelit jaettiin aikuisopiskelijoille seuraavien kriteerien perusteella:

1. työttömät
2. maahanmuuttajat
3. alhaisen pohjakoulutuksen omaavat
4. oppimisvaikeuksia omaavat
5. eläkettä saavat henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä

Opistomme tiedotti opintosetelihankkeestaan kesällä ilmestyneessä opinto-ohjelmassa, www-sivuilla, paikallislehdissä ja kuntatiedotteissa. Hakemuksia oli kirjastoissa, kaupungin- ja kunnantalojen neuvonta- ja infopisteissä. Myös opettajat jakoivat niitä opetusryhmissään. Yhteistyötä tehtiin myös alueen Kulttuurikauha ry:n kanssa sekä eläkeläis-, vammais- ja muiden tukiyhdistysten kanssa.

2.3 Setelien jakautuminen kohderyhmittäin

Kohderyhmä	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
työttömät	11	11	10	8	6
maahanmuuttajat	10	15	17	28	27
alhainen pohjakoulu	185	139	144	147	117
oppimisvaikeuksia	55	58	68	44	57
eläkkeellä olevat	189	227	211	213	231
Yhteensä	450	450	450	440	438

Suurin osa setelin saaneista olivat eläkkeellä olevia (231 kpl). Toiseksi eniten seteleitä saivat alhaisen pohjakoulutuksen omaavia henkilöitä (117 kpl). On huomattava, että alueen väestön koulutustaso onkin maan keskiarvoa matalampi samoin kuin väestön tulotaso.

Työttömiä setelien saajia oli vähän (6 kpl), mikä on aina ollut yllättävää, koska alueella vallitsee suuri työttömyys. Osa työttömistä käyttää hyväkseen Jokihelmen opiston työttömyysalennuksen 30 % kurssimaksusta eikä siten hae opintoseteliä. Alueen kunnissa on ollut työttömiin kohdistuvia hankkeita, mikä voi vaikuttaa heidän hakeutumiseensa kansalaisopiston kursseille. Olemme tiedottaneet Jokihelmen opiston monipuolisen kurssitarjonnan keinoista tukea työttömien työ- ja toimintakykyä ja motivoitumista itsensä hyvinvointiin ja kehittämiseen elinikäisen oppimisen periaatteen mukaan. Maahanmuuttajien määrä oli samaa luokkaa kuin edellisvuonna (27 kpl).

2.4 Setelien jakautuminen oppiainealueittain

Oppiaine	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Taitoaineet	177	179	174	151	145
Kieli- ja kulttuuriaineet	149	146	165	144	132
Tietoyhteiskunta-aineet	2	2	0	0	0
Liikunta ja urheilu	122	123	111	145	161
Yhteensä	450	450	450	440	438

Seteleitä käytettiin aika tasaisesti kaikkiin oppiaineisiin. Tietoyhteiskunta-aineisiin seteleitä ei käytetty lainkaan, vaikka tarve on taas lisääntynyt digitaitojen omaksumiseen sekä

digitaalisten palvelujen käyttöönottoon. Toiminta-alueellamme on ollut muiden toimijoiden toteuttamia digitaitoihin kohdistuneita hankkeita, mitkä ovat osaltaan palvelleet eri kohderyhmiä.

Jokihelmen opisto ja opiston opiskelijat olivat erittäin tyytyväisiä opintoseteliavustusrahan saamiseen. Opintosetelit auttoivat kurssimaksun pienenemiseen ja monelle mahdollisuuden tutustua erilaisiin kursseihin ja löytämään uuden harrastuksen itselleen. Usealle avustus oli niin tärkeä alhaisen tulotason takia, etteivät olisi muuten pystyneet osallistumaan kurssille.

2.5 Hankkeen kustannukset

Hankkeen kustannukset 2023 – 2024 lukuvuoden ajalta jakautuivat siis seuraavasti opistomme kuntiin sekä kohderyhmittäin:

Kurssimaksu	
Haapavesi	3 125
Kärsämäki	1 525
Merijärvi	300
Oulainen	2 700
Pyhäntä	850
Siikalatva	2 450
Opetusjärjestelyt	0
Yhteensä	10 950

Kohderyhmä	Määrä	Kohderyhmään käytetty avustus 25 €/hlö
työttömät	6	150
maahanmuuttajat	27	675
alhainen pohjakoulu	117	2 925
oppimisvaikeuksia	57	1 425
eläkkeellä olevat ja seniorit	231	5 775
Yhteensä	438	10 950

Annoimme koko avustuksen seteleinä mahdollisimman monelle hakijalle, joten opetusjärjestelyihin emme käyttäneet lainkaan avustusta.

2.6 Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen

Edellisvuosien tapaan Haapaveden kaupunki haki uudelleen opetushallitukselta opintaseteliavustusta myös lukuvuodelle 2024–2025 sekä 2025-2026. Tulevat avustukset tulemme jakamaan entisten hyväksi koettujen kriteerien perusteella. Kokemuksiimme perustuen pidämme opintaseteliavustuksia tärkeänä, sillä avustus on tukemassa ja edistämässä sekä alentamassa kynnystä osallistua kohderyhmäämme opiston kursseille varsinkin näinä haastavina aikoina. Tutkimuksin on osoitettu kansalaisopistojen vaikuttavuus sosiaalisten kohtaamisten ja vuorovaikutuksen edistäjänä, syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisijänä sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäjänä. Olemme tärkeä osa monen ihmisen arkea Jokihelmen opiston toiminta alueella. Monien opiskelijoiden taloudellinen tilanne on todella haastava nousevien elinkustannusten takia sekä tulevien hallituksen suunnittelemien leikkausten ja veronkorotusten vuoksi.

Maahanmuuttajia on kursseillamme ollut vuosi vuodelta enemmän. Heidän integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan pitää tukea koulutuksellisesti. Opintaseteli on tässä aktivoimisessa yksi oiva mahdollisuus. Lisäksi Jokihelmen opisto tekee yhteistyötä maahanmuuttajien rekrytoimiseksi Haapaveden ja Oulaisten kaupunkien, Kulttuurikauha ry:n ja Haapaveden Opiston kanssa.

Lisäksi tavoitteenamme on saada työttömiä aktiivisemmin mukaan kursseille. Kuntien työllistymishankkeiden kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää ja auttaa tiedon välittämisessä työttömille itsensä kehittämisen ja uusien elämänsisältöjen löytämiseksi. Koemme tärkeäksi aktivoida senioriväestöä oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja virikkeelliseen elämään. Opintasetelillä on todella suuri merkitys heidän kaikkien osallistumisen mahdollistamisessa.